

IN MEMORIAM KARLA KIBICE

(* 11. 2. 1930 Praha – † 3. 5. 2023 Praha)

Karel Kibic, 16. 1. 2022 (rodinný archiv).

V loňském roce zemřel v požehnaném věku 93 let prof. Ing. arch. Karel Kibic, DrSc. Jeho odchodem ztratila česká věda vynikajícího badatele v oblasti dějin architektury a historického urbanismu, památková péče obětavého terénního i teoretického znalce a akademická obec svědomitého pedagoga. Též redakční rada Staleté Prahy přišla o jednoho ze svých nejaktivnějších a nejsvědomitějších členů, jenž v ní zasedal od roku 2014.

Karel Kibic pocházel z Mělníka, historického věnného města českých královen, s přebohatým fondem architektonických památek. Často vzpomínal, jak na něj toto prostředí již od dětství hluboce působilo a silně ovlivnilo jeho budoucí profesní dráhu.

Jejím východiskem bylo studium na Fakultě architektury ČVUT v Praze, které úspěšně zakončil v roce 1953. Pokračoval řádnou vědeckou aspiranturou u prof. Alfréda Piffly na fakultě architektury v Bratislavě. Během studií poznal a vždy s vděčností připomínal intenzitu vlivu, který na něj měly vynikající vědecké a pedagogické osobnosti, jako byli Václav Vilém Štech, Václav Mencl, Oldřich Stefan, Emanuel Hruška či Zdeněk Wirth. Na jejich výzvu vstoupil již roku 1950 do Klubu Za starou Prahu, v němž se pak celý život angažoval.

Jako téma své kandidátské disertace, úspěšně obhájené v roce 1958, si Karel Kibic zvolil typologický a architektonický vývoj městských radnic v českých zemích a na Slovensku v období renesance. S rozšířením na všechna slohová období se pak tomuto tématu věnoval i ve své další badatelské dráze. Po přechodném osmiletém působení ve Státním ústavu pro typizaci zemědělských staveb, z něhož si odnesl mnoho zkušeností s tvorbou územních plánů, byl konkurzem v roce 1965 přijat do tehdejšího Pražského střediska státní památkové péče a ochrany přírody. Zde se jako vedoucí odborný pracovník s velkým nasazením věnoval zejména mimořádně cenným radnicím historických pražských měst a měl velkou iniciační zásluhu i na systematickém archeologickém výzkumu areálu Vyšehradu. Karel Kibic vždy s respektem hovořil o vysoké odborné úrovni pražského pracoviště a s úctou vzpomínal i na jeho tehdejšího ředitele Zdislava Buřivalu, který, ač úředník a komunista, měl k památkám hluboký osobní vztah a svých konexí vždy využíval v jejich prospěch. V tom byl mezi řediteli památkových pracovišť té doby vzácnou výjimkou.

I během 60. let Kibic intenzivně vědecky pracoval. Při dalším výzkumu radnic stihl navštívit a fotograficky zdokumentovat více než šest set historických měst a městeček v českých zemích. Jako památkář s úzkostí sledoval a dokumentoval jejich neúdržbu i brutálními stavebními zásahy stále se zhoršující, v řadě měst přímo fatální ohrožení jejich památkových hodnot. Toto poznání a jeho vlastní hluboký památkářský altruismus jej vedly k jistě

nelehkému rozhodnutí přejít v roce 1967 z pražského střediska do Státního ústavu památkové péče a ochrany přírody, kde se mohl zachráně a ochráně historických měst věnovat v celostátním měřítku. Spolu s kolegy a přítelem Alešem Vošahlíkem tvořili v SÚPOP sice malou, svými výsledky však neobyčejně významnou skupinu „samostatných vědeckých pracovníků“. Výsledky jejich práce byly co do kvality i rozsahu imponující. Karel Kibic sám odborně připravil vyhlášení dvou památkových rezervací (Cheb a Františkovy Lázně) a převzal pod odbornou gesi celkem čtyři městské rezervace.

Vedle toho se Karel Kibic ujal pracovně vyčerpávající agendy nerezervačních měst, ve své kvantitě, integritě a hodnotách daleko více ohrožených než rezervace. Opřený o své hluboké znalosti

Komunikace s veřejností a osvěta byla pro Karla Kibice též důležitá (převzato z <<https://www.fa.cvut.cz/cs/aktualne/53873-zemrel-karel-kibic>> [vid. 2024-11-29]).

terénu, navrhl v 70. letech odbornou kategorizaci těchto měst a spolu s Alešem Vošahlíkem i koncepci jejich ochrany formou památkových rezervací a nově i památkových zón. Ty měly zabezpečit ochranu urbanistické skladby městských celků s nižší hustotou individuálně chráněných památek. Velkým úspěchem české památkové péče, za nějž v mnohém této dvojici badatelů vděčíme, bylo následné zakotvení institutu „památková zóna“ do tehdy přijatého zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

V době vydání zákona již Karel Kibic v SÚPPOP nepracoval, nicméně s tímto pracovištěm udržoval stálou spolupráci. V roce 1979 akceptoval vyzvání své mateřské fakulty architektury, na níž se roku 1980 habilitoval. Jakkoli se výuce a individuálně svým studentům obětavě věnoval, nepřestával intenzivně vědecky pracovat

Karel Kibic na mezinárodní konferenci ve třetí snímání řadě, první po jeho pravici Zdislav Buřival, ředitel pražského střediska památkové péče, a dále PhDr. Josef Mayer, vedoucí odboru památkové péče SSPPOP (foto Vladimír Hyhlík, SÚPPOP, kolem 1970).

a publikovat své badatelské výsledky. Památky a otázky kolem jejich průzkumu, ochrany a péče zůstávaly trvale předmětem jeho badatelského úsilí podobně jako jeho aktivní spolupráce s památkovými pracovišti formou účasti v řadě odborných grémií a vědeckých či redakčních rad. Teprve po změně režimu došly výsledky jeho neúnavné vědecké a pedagogické práce odpovídajícího uznání a ocenění: v roce 1992 mu byla udělena hodnost DrSc. a v r. 1998 byl jmenován řádným profesorem. Rozsah jeho publikačních aktivit je enormní. Napsal celkem šest odborných knih, dvoje vysokoškolská skripta a jednu učebnici, nadto více než tři sta odborných časopiseckých statí, v nichž podával výsledky svých výzkumů památek a historických měst a reagoval na teoretické problémy i praktické výsledky památkové péče. Za své vynikající pedagogické zásluhy byl Karel Kibic v roce 2000 oceněn udělením medaile 1. stupně ministra školství. Jeho celoživotní angažmá a přínos pro památkovou péči byly odměněny Cenou ministra kultury v roce 2010.

Karel Kibic byl velmi vlídný, jemný a přátelský člověk, který bez stínu badatelské řevnivosti vždy ochotně sdílel metody a výsledky své práce nejen se svými studenty, ale i s širokou obcí českých památkářů. Byl nám v mnohém rádcem a vzorem a v této bohatě naplňované úloze ho bude česká památková péče dlouho postrádat.

Josef Štulc

O KARLU KIBICOVI:

BACHTÍK, Jakub / JESENSKÝ, Vít: Pro města bylo třeba něco udělat : Rozhovor s profesorem Karlem Kibicem o jeho kariéře v památkové péči, výzkumu radnic a vzniku městských památkových zón. Zprávy památkové péče 80 2020/2, 225–233.

GIRSA, Václav: Profesor Karel Kibic osmdesátiletý! Zprávy památkové péče 70, 2010/3, 221–222.

ŠTULC, Josef: Za Karlem Kibicem. Časopis Společnosti přátel starožitností 131, 2023/2, 123–124.

DÍLČÍ VÝBĚROVÉ BIBLIOGRAFIE:

sine: Kdo je kdo v architektuře a příbuzných oborech v České republice 1993. Praha 1993, 86–87.

SLAVÍČEK, Lubomír: heslo Kibic st., Karel, prof., Ing. arch., DrSc. In: Slovník historiků umění, výtvarných kritiků, teoretiků a publicistů v českých zemích a jejich spolupracovníků z příbuzných oborů (asi 1800–2008), A–M. Lubomír Slavíček (ed.), Praha 2016, 617–618.